

Til:
Energinet
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia
Danmark
Att. Tove Krogh Stockmarr
Miljøvurdering Øst
Eltransmission

Bornholms Regionskommune
Center for Miljø, Plan og Kultur
Natur
nmf@brk.dk
www.bornholm.dk
CVR: 26 69 63 48

23. juli 2026

J. nr. 24/13699

Tilladelse til omlægning af Risebæk ved det tidlige landskabsprojekt i forbindelse med etableringen af EnergiØ Bornholm

Bornholms Regionskommune har behandlet en ansøgning fra Energinet, omhandlende omlægningen af vandløbet Risebæk, i forbindelse med det tidlige landskabsprojekt ved Energi Ø Bornholm.

Bornholms Regionskommune meddeler hermed tilladelse til, at vandløbet Risebæk omlægges.

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

1. Udførelse af projektet skal være i overensstemmelse med beskrivelsen i ansøgningen og dertilhørende tillæg.
2. Ændringer i projektets udformning eller dimensionering skal godkendes af vandløbsmyndigheden inden gennemførelse.
3. Eksisterende dræn, der afbrydes som følge af projektet, skal håndteres i overensstemmelse med projektbeskrivelsen.
4. Afbrydelse af dræn må ikke medføre utilsigtede opstuvninger eller afvandingsproblemer på tilstødende arealer.
5. Der må ikke etableres nye direkte udledninger til vandløbet uden forudgående godkendelse fra vandløbsmyndigheden.
6. Vandløbet skal opretholde et midlertidigt gennemløb under anlægsfasen.
7. Midlertidigt påvirkede arealer langs vandløbet skal retableres efter afsluttet anlægsarbejde.
8. Energinet er ansvarlig for fremtidigt vedligehold af vandløbsstrækket i projektområdet.

9. Ansøger er selv ansvar for at indhente andre nødvendige godkendelser før projektet gennemføres samt for fremsøgning af LER-oplysninger mv.
10. Opstart af projektet skal meldes til vandløbsmyndigheden senest 2 dage før.
11. Projektet skal færdigmeldes til vandløbsmyndigheden senest 7 dage efter arbejdet er udført, der herefter vil syne arbejdet.

Tilladelsen meddeles med hjemmel i vandløbslovens §16 og §17 (regulering af vandløb). Ligeledes meddeles tilladelsen med hjemmel i Restaureringsbekendtgørelsens §3 omhandlende at vandløb må reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse.

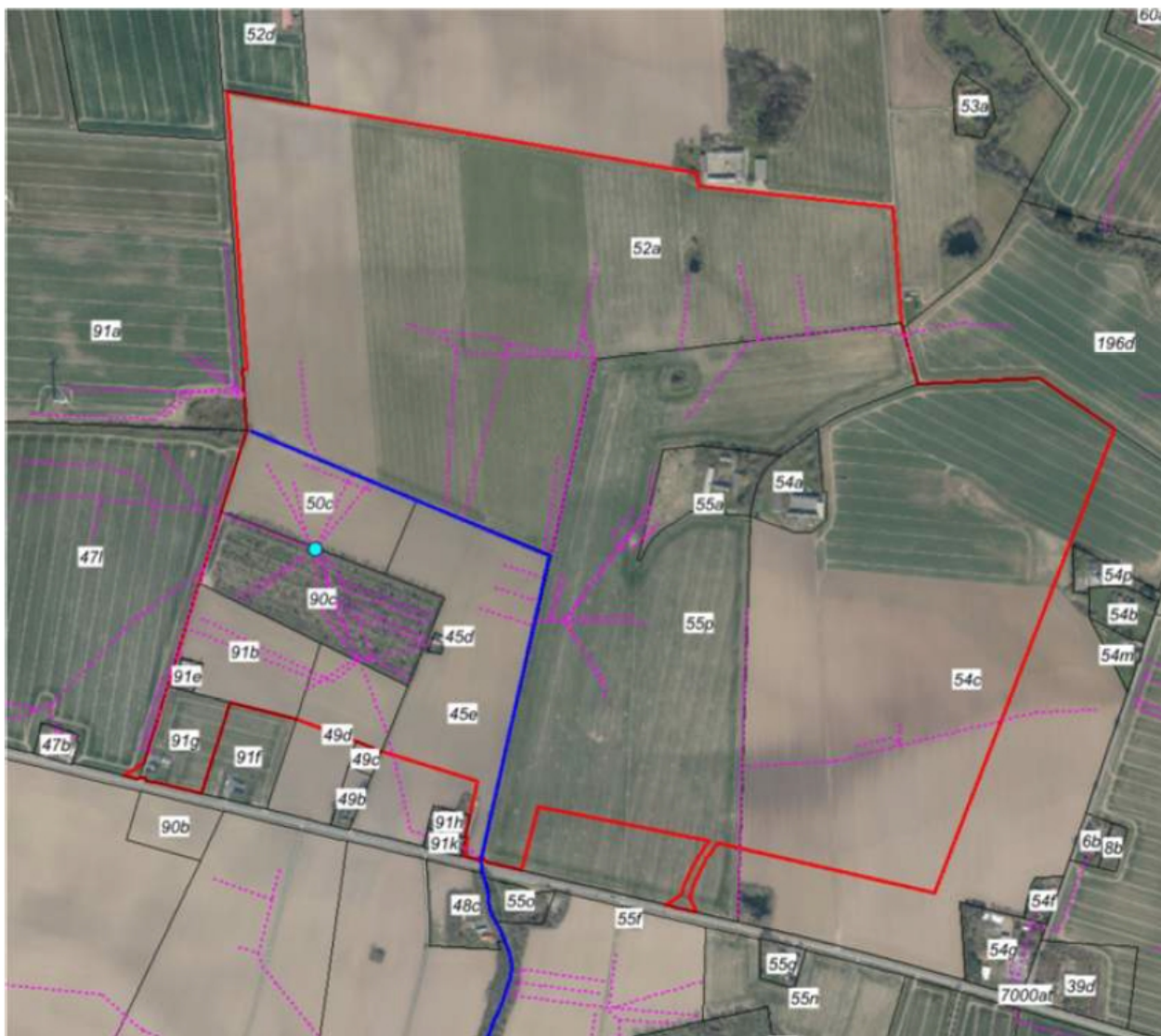
Igangsættelse

Tilladelsen er meddelt torsdag den 23. juli 2026.

Igangsættelse af projektet kan påbegyndes ved forventet start beskrevet i ansøgningen, der er fastsat til 1. marts 2027.

Projektet

Projektet foregår på matrikel nr. 50c, 52a, 45e, 55p, 90c, 91b, 49d. Projektområdet er markeret med rød streg på nedenstående kort.

Figur 1 – projektområdet markeret med rød, Risebæks nuværende forløb markeret med blå.

Parter i sagen

Energinet har overtaget ejendommene inden for projektområdet. Der vurderes ikke at være flere parter i projektet.

Formål og begrundelse

I forbindelse med, at der skal etableres en højspændingsstation på det sydvestlige Bornholm, ses det nødvendigt at omlægge Risebækken på den strækning der ligger indenfor projektområdet.

Strækningen fremstår i dag som en dyb udrettet grøft, og vandet i bækken er stærkt præget af okker. Ved omlægningen hæves vandløbet, og dermed vandstanden, inden for området, så okkerudvaskningen mindskes.

Ansøgningen (fra ansøgningsmaterialet)

Ved projektet sløjfes næsten hele det eksisterende forløb af Risebækken inden for stationsområdet, og der anlægges i stedet et mere terrænnært vandløb. Herved hæves grundvandsstanden i området med alun skifer med ca. 1-1,5 m for at mindske udvaskningen af okker. I de vestlige oplande er der ikke alun skifer og okkerproblemer

Det forslåede projekt ses på nedenstående Figur 2:

Figur 2 – Nye forløb af Risebæk. Kilde: Ansøgningsmaterialet.

Det nye forløb begynder med en indløbsbrønd i grøften på vestsiden af Vasegårdsvej ca. 270 m nord for den nuværende underføring. Herved bliver næsten hele det nordvestlige opland (1) (se figur 3 for oplande) ført til det nye vandløb.

Det sydvestlige opland (3) er drænet. Afløbet fra dette drænoiland føres med et nyt tæt rør gennem projektområdet frem til underføringen under Søndre Landevej.

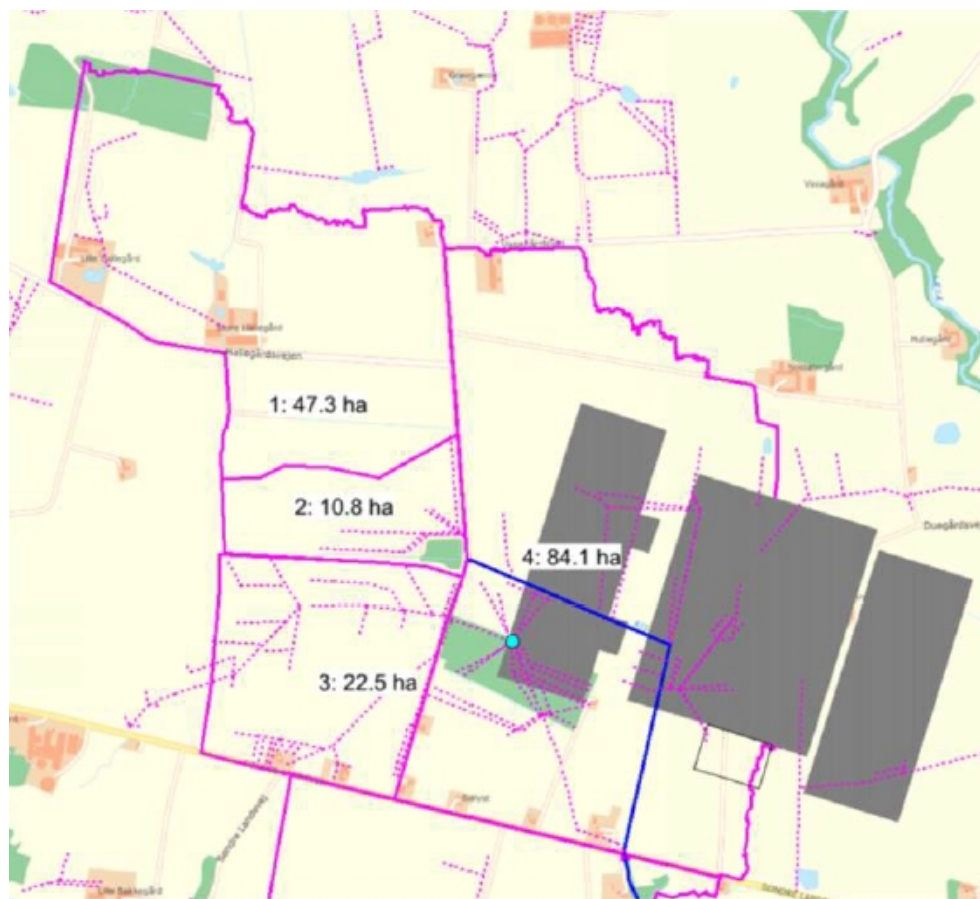
Røret erstatter det eksisterende hoveddræn fra vest (som går gennem et kommende byggefelt).

Der er et restopland (2) nord og vest for mosen på 10,8 ha, som ikke fanges af indløbsbrønden. For at sikre uændret afvanding fra restoplandet ledes dette vand også gennem nævnte rør, da det på grund af terrænforholdene ikke kan ledes i det nye åbne forløb, der har højere bund end det nuværende vandløb.

I det nye forløb udlægges der stenmaterialer. Der ilægges et cirka 5 cm lag singles som bundsubstrat. Derudover ilægges der spredte marksten (diameter ca. 200-400 mm) med 1 sten pr. 5 meter, skiftevis i højre og venstre side.

På de sidste 70 m ned til landevejen bliver vandløbet til et stryg. Derlægges her en blanding af 75 % singles og 25 % pigsten (60-100 mm) samt marksten (1 pr. meter) som erosionsbeskyttelse. Tilslutningen til det eksisterende vandløb erosionssikres ligeledes med sten.

Drænen afbrydes i projektområdet.

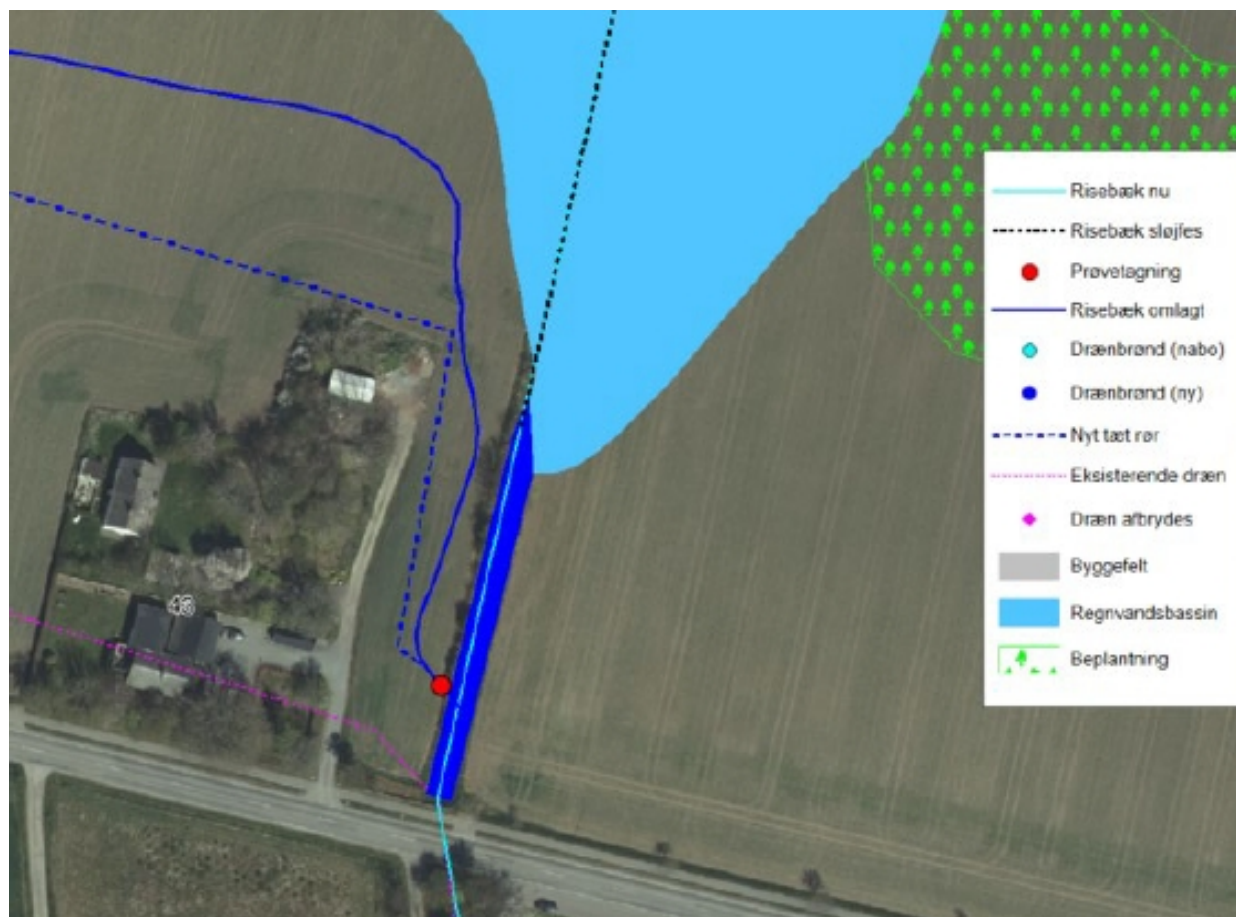

Figur 3 – Lyserøde områder illustrerer oplande til Risebæk i og omkring projektområdet.

Tillæg til ansøgningen – udløb fra rørledning til Risebæk

Den 26. maj 2026, har Bornholms Regionskommune modtaget et tillæg til vandløbsansøgningen omhandlende at etablere et nyt prøvetagningspunkt for vandanalyser. Af denne årsag ønskes det, at røret der kommer fra vest og har udledning i punktet i den øvre del af stryget, omlægges således at det vil have et nyt udledningspunkt samme sted som Risebækken møder stryget.

Udløbet ved røret kan forårsage sedimenttransport eller erosion af vandløbsbunden, derfor bibeholdes planen om at udlægge sten foran udløbet. Til dette vil der benyttes marksten fra området.

Figur 4 – Reviderede udlødningspunkt fra den rørlagte strækning. Kilde: tillæg til ansøgning.

Tillæg til ansøgning – nedlægning af dræn i projektområdet

I den oprindelige vandløbsansøgning nævnes det, at der vil blive nedlagt og afbrudt dræn i projektområdet. Bornholms Regionskommune har den 20. maj 2026 sendt et tillæg til ansøgningen, der beskriver håndteringen af dræn, herunder hvilke der afbrydes, hvilke der forbliver, og om de fjernes.

Det beskrives, at der hvor Risebæk omlægges overgraves dræn og disse fjernes ikke.

De dræn der i forvejen løber til projektområdet afbrydes ikke. Dette er med undtagelse af det store hoveddræn, som er planlagt afbrudt.

Alle de interne dræn i projektområdet afbrydes eftersom, at grøften de har udløb i fyldes op.

Stødes der på dræn under byggeprojektet, vil disse blive fjernet.

Omkring 80% af eksisterende dræn i projektområdet afbrydes.

Nuværende forhold

Risebækkens nuværende skikkelse afspejler et formål med at afvande de omkringliggende arealer mest effektivt. En lang og dyb grøft uden sten og andre naturforbedrende tiltag. Grøften har et fald og en skikkelse der hurtigt leder vandet ud af området.

Grøften modtager vand fra den vestlige side af Vasegårdsvej, heriblandt afvanding fra marker, vejgrøfter og et moseområde. I projektområdet, ledes der ligeledes også vand til grøften fra dræn i omkringliggende marker. Grøften er udsat for delvis sommerudtørring.

Vandrammedirektivet

Vandløbsstrækningen indenfor projektområdet er ikke omfattet af statens vandområdeplaner for 2021-2027, som er tilfældet nedstrøms Søndre landevej.

Nedstrøms Søndre Landevej, er Risebæk omfattet af miljømålet om god økologisk tilstand. På nuværende tidspunkt har Risebæk opnået sit miljømål, på baggrund af parameteren bentiske invertebrater, som er vurderet til god økologisk tilstand.

Kvalitetslementerne og deres økologiske tilstand kan ses på nedenstående Figur 5:

Kvalitetslement	Økologisk miljømål	Økologisk tilstand
Makrofyter	God økologisk tilstand	Ukendt
Fytobenthos	God økologisk tilstand	Ukendt
Bentiske invertebrater	God økologisk tilstand	God økologisk tilstand
Fisk	God økologisk tilstand	Ukendt
Morfologiske forhold	Ukendt	Målt, men ikke anvendt
Nationalt specifikke stoffer	God økologisk tilstand	Ukendt

Figur 5 – kvalitetslementer for Risebæk nedstrøms projektområdet.

Den kemiske tilstand er gennem vandplandata, ukendt.

Lovgivning

Vandløbsloven¹

Ifølge ansøgningen vil projektet påvirke vandløbets skikkelse og vandføringsevne. Det ansøgte vurderes derfor til at være en regulering jf. vandløbslovens §16, og kræver dermed en godkendelse.

Projektet er ligeledes omfattet af vandløbslovens §17, der omhandler at vandløb kun må reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse.

Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering²

Projektet er omfattet af bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurerings §3, omhandlende at vandløb må reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse.

Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter³

Det berørte vandløb inden for projektområdet er ikke omfattet af de målsatte overfladevandområder i henhold til bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster. Vandløbet afvander imidlertid til et nedstrøms målsat vandområde. Det skal derfor vurderes, om det ansøgte projekt kan medføre

¹ LBK nr 1217 af 25/11/2019 - Bekendtgørelse af lov om vandløb

² BEK nr 834 af 27/06/2016 - Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v

³ BEK nr 1669 af 08/12/2025 - Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

en forringelse af tilstanden i det målsatte vandområde eller hindre opfyldelsen af de fastsatte miljømål, jf. § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (omtales herefter som "indsatsbekendtgørelsen").

Bornholms Regionskommunes vurdering

Afstrømningsmæssige konsekvenser

Det ansøgte projekt indebærer, at den eksisterende dybe og regulerede markgrøft omlægges til et terrænnært og genslynget vandløb. Ændringen vil medføre en ændret hydraulik og dermed påvirke de afvandingsmæssige forhold i området.

Den nuværende grøft er karakteriseret ved et lige forløb og et relativt stort fald, hvilket medfører en hurtig afledning af vand fra oplandet. Ved etablering af et genslynget vandløb forlænges vandets strømningsvej, samtidig med at det gennemsnitlige fald reduceres. Strømningshastigheden vil variere gennem vandløbets forløb, idet hastigheden typisk øges i ydersiden af sving og reduceres i indersiden. Samlet set forventes projektet at medføre en længere opholdstid for vandet i området og en langsommere afledning sammenlignet med de nuværende forhold.

Den ændrede strømningsdynamik vil samtidig påvirke sedimenttransporten. Ved lavere strømningshastigheder kan sediment aflejres på strækninger med begrænset strøm, mens erosion primært forventes at forekomme i ydersiden af vandløbets sving. Dette er en naturlig følge af et genslynget vandløbs dynamik.

Ansøgningsmaterialet beskriver, at der vil være bundsubstrat i form af singles og derudover vil der lægges marksten i vandløbet. Sten og substrat bidrager til iltning af vandet, hvilket gavner vandlevende dyr og organismer.

Ved at hæve vandløbsbunden til et terrænnært niveau forventes den hydrologiske kontakt mellem vandløbet og de omkringliggende arealer at blive forbedret. Under perioder med høj vandføring vil en større del af vandet kunne infiltrere de omkringliggende jorde, mens grundvandet i perioder med lav vandføring i højere grad kan bidrage til vandføringen.

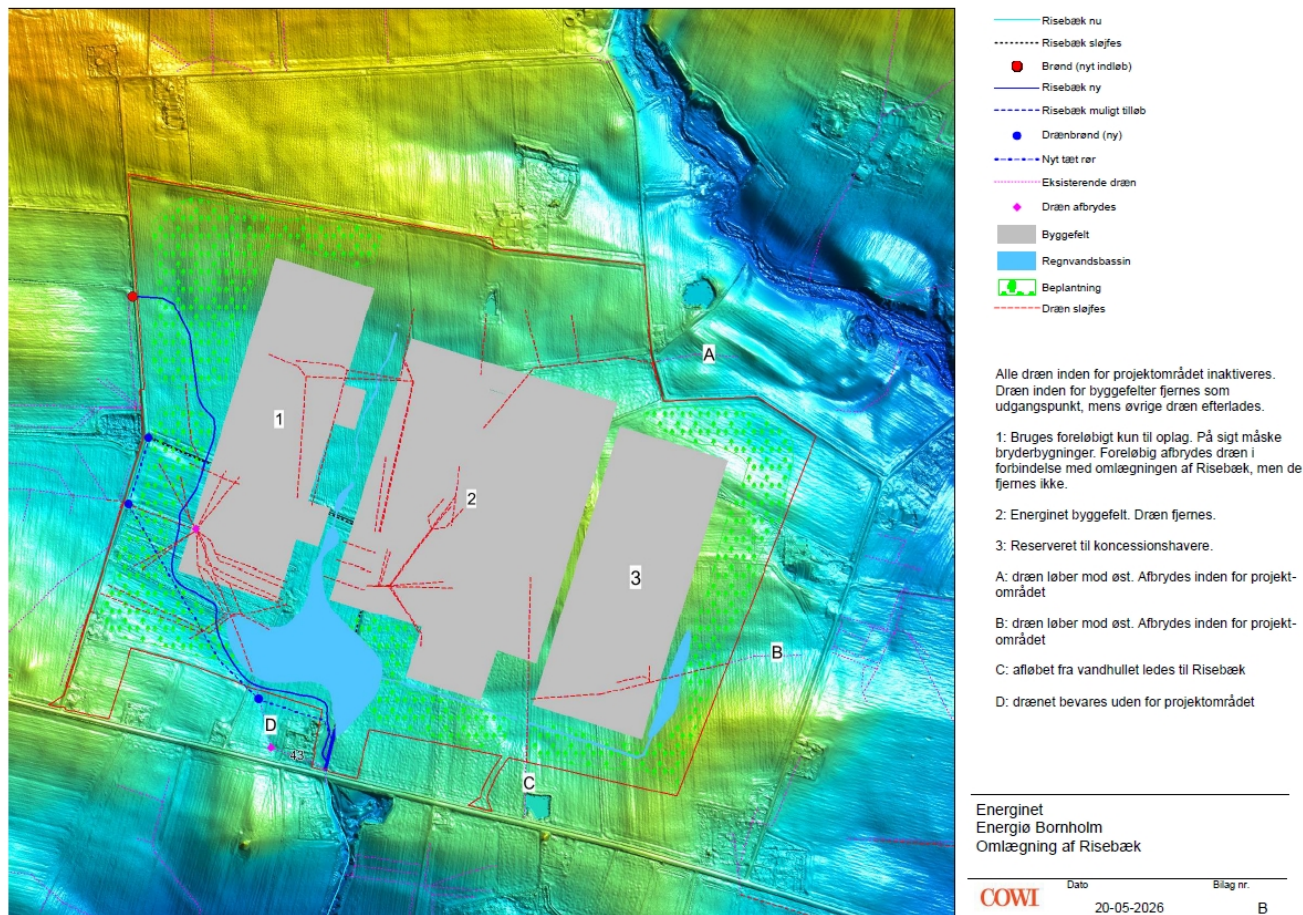
Da bornholmske vandløb ofte er præget af lav sommervandføring eller delvis sommerudtørring, vurderes projektet at kunne bidrage til en mere stabil vandføring i Risebæk. Dette forventes at forbedre de hydrologiske forhold og understøtte de økologiske forhold i og omkring vandløbet.

På baggrund af ovenstående vurderes projektet at medføre en ændring af de afvandingsmæssige forhold, idet vandets opholdstid i området øges og afledningen forsinkes i forhold til de nuværende forhold. Ændringerne vurderes at være en naturlig følge af projektets formål om at genskabe et mere naturligt vandløbsforløb og vurderes samtidig at kunne bidrage positivt til de hydrologiske og økologiske forhold i Risebæk.

Dræn

Der findes flere eksisterende dræn inden for projektområdet, som afbrydes i forbindelse med projektets gennemførelse. Drænen afvander i dag de omkringliggende arealer og har udledning til vandløbet, hvor de bidrager til vandføringen i den øvre del af Risebæk.

Dræn kan ses med rød stiplede linje på nedenstående Figur 6.

Figur 6 – Kort over dræn der afbrydes. Kilde: Tillæg til ansøgning om dræn.

De dræn, der afbrydes, er primært placeret på de arealer, hvor der etableres bebyggelse og øvrige anlæg. Som følge af projektet vil nedbør, der falder på de befæstede arealer, ikke længere blive afledt via dræn direkte til vandløbet. I stedet vil overfladevandet blive opsamlet og håndteret i regnvandsbassiner, hvorfra vandet afledes på en anden måde. Herved vil en del af afstrømningen blive ledt uden om den øverste del af vandløbet inden for projektområdet.

Afbrydelsen af drænen forventes derfor at medføre en reduceret vandtilførsel til den øverste del af Risebæk. Den reducerede vandtilførsel vurderes dog ikke at medføre en væsentlig påvirkning af vandløbets samlede økologiske funktion.

Vurderingen baseres blandt andet på, at der ikke forekommer fisk i den berørte del af vandløbet. Ved udløbet til kysten findes et eksisterende styrt med en højde på ca. 2 meter, som udgør en spærring for fiskevandring og dermed begrænser fiskenes adgang til den øvre del af vandløbet. Derudover er Risebæk i forvejen præget af lav vandføring og risiko for delvis sommerudtørring.

På den baggrund vurderes afbrydelsen af de eksisterende dræn ikke at medføre en væsentlig påvirkning i den øvre del af Risebæk.

Regnvandsbassin

Der vil være en udledning til vandløbet fra regnvandsbassinet. Denne er projekteret til at udlede en vandmængde tilsvarende naturlig afstrømning.

Udledningen fra regnvandsbassinet vil medføre, at der ikke forventes at være en afstrømningsmæssig negativ påvirkning på vandløbet nedstrøms Søndre Landevej.

Regnvandsbassinet vil fungere som et forsinkelsesbassin for regnvand, således, at vandet ledes til vandløbet langsommere end som hidtil. Dette kan delvist bidrage til en jævn vandføring i Risebæk, og reducere risikoen for sommerudtørring af vandløbet.

Vandrammedirektiv

På baggrund af ovenstående, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at projektet vil have en positiv indvirkning på vandløbsstrækningen indenfor projektområdet.

Denne positive indvirkning vil ligeledes overføres til nedstrøms vandløbsstræk af Risebæk. Af denne årsag vurderes projektet at være foreneligt med indsatsbekendtgørelsens §8.

Høring

Projektforslaget har været i 8 ugers offentlig høring i perioden 23. februar 2026 til 20. april 2026. Bornholms Regionskommune modtog to bemærkninger i høringsperioden. Ét af de to høringssvar har givet anledning til besvarelse. Høringssvaret har ikke givet anledning til en ændring af den samlede vurdering, men giver anledning til uddybende beskrivelse af okkerhåndtering.

En opsummering af høringssvaret kan læses herunder:

Det nuværende landbrugsareal tilbageholder store mængder regn- og smeltevand og sikrer dermed en langsom afledning via Risebækken til Østersøen. En hævnning af grundvandsstanden på 1–1,5 meter samt den foreslåede rørlægning vil reducere arealets evne til at absorbere vand og medføre hurtigere og større vandafstrømning. Dette vurderes at overstige Risebækkens og de eksisterende rørlægningers kapacitet, hvilket ikke kan accepteres.

Projektforslaget beskriver vandet i Risebækken som "stærkt præget af okker", hvilket bestrides. Observationer gennem det seneste år viser, at der aktuelt ikke er synligt okker i vandet, selv om der enkelte steder findes okkeraflejringer på bækkens bund. Forslaget forholder sig desuden ikke til risikoen for okkerudledning i forbindelse med de omfattende gravearbejder til rørledninger og bygninger. Der bør derfor redegøres for, hvordan okkerforurening forebygges og opsamles i anlægsfasen, så udledning til Risebækken og Østersøen undgås.

Bornholms Regionskommune har forholdt sig til høringssvaret og meddeler hermed besvarelsen opsummeret:

Det vurderes, at projektet ændrer afstrømningsmønstret, men ikke den samlede vandmængde til Risebæk. Tag- og overfladevand ledes til regnvandsbassiner, som er dimensioneret til at efterligne den naturlige afstrømning. Samtidig vurderes hævnningen af grundvandsstanden, sløjfning af dræn og etablering af regnvandsbassiner ikke at medføre øget afstrømning til Risebæk.

I forbindelse med okkerproblematikken henviser Bornholms Regionskommune til Kommunen henviser til målinger fra miljøkonsekvensrapporten, som viser forhøjede koncentrationer af opløst jern i Risebækken, og vurderer derfor, at vandløbet periodevis er påvirket af okker. De store variationer i målingerne forklares med naturlige sæsonændringer, hvor jern om sommeren i højere grad er opløst på grund af lav vandføring og iltfattige forhold, mens det om vinteren udfældes som okker ved højere vandføring og større iltning. Derfor kan

der være høje koncentrationer af opløst jern uden synlige okkeraflejringer, og mindre synlig okker tæt på kysten skyldes, at en stor del allerede er udfældet længere opstrøms.

Kommunen vurderer desuden, at projektet vil reducere risikoen for fremtidig okkerudledning. Hvis der under anlægsarbejdet graves i skiferholdig jord med risiko for okkerudvaskning, skal jorden deponeres forsvarligt, dækkes med membran og ren jord, og forurenede drænvand skal opsamles og renses, før det ledes til nedsivning. Derudover forventes den hævede vandløbsbund og ophøret af dræning i projektområdet at mindske iltning af pyritholdige jordlag og dermed reducere dannelsen og udledningen af okker.

De fulde høringssvar, samt Bornholms Regionskommunes besvarelse kan ses i afgørelsens bilag, sidst i dokumentet.

Okkerhåndtering

Projektområdet for EnergiØ Bornholm, hvor omlægningen af Risebæk udføres, er præget af okker (Se nedenstående Figur 7). Som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, vil der af denne årsag indføres tiltag for at undgå yderligere tilledning af Okker til Risebæk.

I anlægsfasen skal der afbrydes dræn, graves et genslynget vandløbstrace, samt etableres en ny rørføring fra den vestlige del af projektområdet med tilløb til Risebæk tæt ved underføringen under Søndre Landevej.

I ansøgningsmaterialet, er det beskrevet at ved etablering af en ny hovedledning, vil der foretages de samme okkerforanstaltninger, som ved resten af anlægsarbejdet. Disse foranstaltninger er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens reference 6 "risiko for og mulig håndtering af okkerudfældning på Bornholm" side 10.

Bortledning af vand i anlægsfasen inden for stationsområdet vil ske via containere opstillet til formålet. Herved vil vandet blive behandlet via iltning og sedimentering inden udledning til recipient. Denne proces tilbageholder udfældet okker uden at tilføje kemiske hjælpemidler. Udfældningen sker udelukkende ved brug af den omgivende luft.

Antallet af containere der benyttes til håndtering af vand, tilpasses efter gennemstrømningen og jernindholdet. Derved opnås der tilstrækkelig sedimentering af okker inden udledning. Ved behov, kan tilbageholdelsen af okker forbedres via brugen af halmballer i containerne eller sandfiltrering inden udledning.

Returskyl med okker kan opbevares i bassiner eller containere inden det køres bort.

I forbindelse med anlæg af hoveddræn, vil udgravningen blive fyldt løbende, således denne ikke virker drænende. Jorden er vurderet til at være lerholdig, og dermed ikke drænende. For ekstra sikkerhed etableres der for hver 50 meter og de sidste 5-10 meter mod Risebæk en lerbarriere. Dermed vil der ikke kunne drænes okkerholdig vand langs drænet.

I forbindelse med etableringen af det nye genslyngede vandløbstrace til Risebæk, vil koten hæves fra 34,60 til 36,00. Omlægningen vil altså medføre at vandløbsbunden hæves med 1- 1,5 meter. Samtidig med at dræn sløjfes, vil okkerudledningen blive markant reduceret.

Figur 7 – Risebæk opstrøms Søndre Landevej. Kilde: Ansøgningsmaterialet.

Miljøkonsekvensrapport

I forbindelse med hele projektet omhandlende EnergiØ Bornholm, har Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø udarbejdet en miljøkonsekvensrapport. Rapporten giver en sammenfattende beskrivelse af projektet og dets forventede miljøpåvirkninger.

Miljøkonsekvensrapporten belyser de miljømæssige konsekvenser af projektet, når det skal realiseres. I undersøgelsen indgår alle påvirkninger, dvs. de direkte, indirekte, afledte og kumulative effekter både under anlæg og drift. Derudover beskriver og vurderer rapporten alternativer til projektet, herunder også den situation, hvor projektet ikke gennemføres, hvilke alternativer der er fravalgt, og hvilke der er rimelige alternativer.

Miljøkonsekvensrapporten har sammen med §25 tilladelsen være i offentlig høring fra den 6. november 2025 til 5. december 2025.

Endelige afgørelse er truffet den 15. januar 2026.

Opstart

Projektet forventes at tage cirka 1 måned og der er forventet opstart i marts 2027.

Økonomi

Alle anlægs- og driftsomkostninger afholdes af Energinet.

Venlig hilsen
Amalie Charlotte Hansen
Civilingeniør

Ønsker du at klage?

Kommunens afgørelse efter Vandløbsloven kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via digital selvbetjening i Klageportalen for Nævnenes Hus. Log ind med MIT-ID. Klagen sendes gennem klageportalen til den myndighed, som har truffet afgørelsen.

Klagen skal være modtaget senest fire uger efter at tilladelsen er meddelt.

Nævnet opkræver et gebyr i forbindelse med modtagelse af klagen. Dette tilbagebetales, hvis man får helt eller delvist medhold.

Klager har ikke opsættende virkning, med mindre Nævnet bestemmer andet.

Klageberettigede er enhver med væsentlig, individuel interesse i projektet, samt lokale og landsdækkende foreninger med interesse inden for området. En detaljeret beskrivelse er at finde i Vandløbslovens kapitel 16.

En klage skal være modtaget senest den 20. august 2026.

Bilag 1 - høringssvar

Høringssvar 1 – indsendt af biolog.

Til rette vedkommende.

Må jeg have lov til at rose det fantastisk miljøvenlige forslag til ændring af riseb kgr ften i retning af et nærmest oprindeligt forløb til gavn for områdets dyre- og planteliv. Jeg har tilladt mig at kopiere kortet med vandløbets kommende forløb og lagt det ind på 367ture.dk

Venlig hilsen

Høringssvar 2 – indsendt af ejer af matrikel 45a, Aaker (nedstrøms lodsejer af Risebæk).

Kommentarer til "Omlægning af Risebæk i forbindelse med etablering af Energi   Bornholm".

Bornholms Regionskommune har modtaget en ansøgning om omlægning af vandløbet Risebæk i forbindelse med etablering af Energi   Bornholm.

Som ejer af Riseg rd og dermed af Risebæk er det med stor interesse og skepsis, at jeg har l st BRK's Projekt om omlægning af Risebæk.

Det er min klare frygt, at omlægningen medfører en ændring i vand gennemstrømningen i Risebækken fra Sdr. Landevej til udløb i Østersøen. Ved ændret vandgennemstrømning menes,

- 1)  ndret mængde vand pr. tidsenhed samt
- 2) en markant okker forurening.

Ad. 1, ændret mængde vand pr. tidsenhed.

Aktuelt absorberer det store landbrugsareal på 2 km² rigtig meget overfladevand fra regn / sne og sikrer dermed, at afløbet via Risebækken til Østersøen sker langsomt og dermed i en mængde vand pr. tidsenhed som Risebækken kan håndtere.

Ved hævning af grundvandsstanden med 1 – 1,5 meter som anført i forslaget, vil jorden ikke kunne absorbere samme mængde vand som hidtil, hvorfor det vil medføre en hurtigere afledning af vandet via Risebækken til Østersøen. Ydermere vil en rørlægning som anført i forslaget medvirke til, at vandet ledes hurtigere til Østersøen.

Dette kan ikke accepteres.

Boniteten i Risebækken fra Sdr. Landevej til udløb i Østersøen tåler ikke, at vandmængden i fremtidige  r i perioder bliver større end hidtil. Desuden kan nuværende rørlægninger af Risebækken fra i Sdr. Landevej til Østersøen ikke håndtere større mængder vand.

Ad. 2. En markant okker forurening.

Det fremgår af Projektforslaget i bl.a. 2. afsnit på 1. side, at "vandet i bækken er stærkt præget af okker".

Det er direkte usandt og efter min opfattelse en bevidst fordrejning af de faktiske forhold. Til orientering kan jeg oplyse, at jeg det sidste års tid månedsvis registrerer vandmængde samt vandets karakter og dokumenterer dette på forskellig vis.

Aktuelt er der ikke synligt okker i vandet. Tager man et glas og flyder det med vand fra bækken, er der ingen synlig okker. Derimod er bunden af åløbet, dvs. sten, skiffer etc. tydeligt farvet af okker, men vel at mærke kun på udvalgte steder. Og sjovt nok – det er altid fra de steder, at BRK og andre offentlige myndigheder, tager billeder. Jeg kan sagtens fremsende billeder, fra Risebæk hvor åløbet ikke er farvet af okker.

Af Forslaget fremgår, at der skal etableres en rørledning fra brønd 1 og videre til brønd 2 og 3 og derefter med udløb umiddelbart før rørunderføringen nord for Sdr. Landevej. Udgravningen vil ske i en dybde, hvor det ikke kan undgås, at der udledes betydelig mængde af okker. Det er ikke omtalt i Forslaget. Dvs. BRK har ikke forholdt sig til, hvordan en fornyet okkerforurening kan undgås – herunder i etableringsfasen.

Tilsvarende har BRK ikke forholdt sig til hvordan en fornyet okker forurening kan undgås ved udgravning til 9-10 kæmpe bygninger.

Udledt okker i etableringsfasen skal sikres opsamlet inden det føres af Risebækken til Østersøen.

Det er BRK's ansvar.

Med venlig hilsen

Bilag 2 – besvarelse af høringssvar

Bornholms Regionskommunes fulde svar til høringssvar nr. 2

Bornholms Regionskommune har modtaget to høringssvar til projektforslaget omhandlende omlægningen af Risebæk i forbindelse med det tidlige landskabsprojekt ved Energiø Bornholm. Det ene høringssvar leder til nedenstående spørgsmål, som her besvares. Det andet høringssvar giver ikke anledning til yderligere behandling.

Bornholms Regionskommune har opsat spørgsmålene ud fra hvordan høringssvaret har været forstået. Nedenstående har været sendt til indsender af høringssvaret og adspurgt om det er korrekt forstået. Indsender har ikke vendt tilbage med kommentarer.

1. Hvilken  ndring vil der være i vand gennemstrømningen i Risebæk?

Det er vurderet, at projektet vil have en påvirkning af vandets afstrømning til Risebæk. Der er tale om et ændret afstrømningsmønster, forstået på den måde, at en stor del af vandet der normalt ville strømme til Risebæk, nu er tag og overfladevand der vil blive ledt til regnvandsbassiner.

Udledningen fra regnvandsbassinerne er projekteret således, at det skal afspejle naturlig afstrømning. Mængden af vand der ledes til Risebækken forventes af denne årsag ikke at være væsentlig ændret.

2. Vil hævningen af grundvandsstanden medføre en øget afstrømning til Risebæk?

Det vurderes ikke, at der vil være en øget afstrømning til Risebæk ved hævning af vandstanden. Det ikke-befæstede område i projektområdet vil blive mere vådt ved et hævet grundvandsniveau. I kombination af, at dræn sløjfes og det befæstede areal leder vand til et regnvandsbassin, vurderes projektet ikke at øge afstrømningen til Risebæk.

3. Er der plads i rørføringen under vejen til eventuelt øgede mængder vand?

Set i forhold til svar på spørgsmål 1 og 2, forventes projektet ikke at have kapacitetsmæssige problemer ved vejunderføringen under Søndre Landevej.

4. Er Risebæk præget af okker?

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø beskriver i miljøkonsekvensrapportens del 3, side 187, at: *”der er udtaget en vandprøve nedstrøms Søndre Landevej den 19.6.2023, som viste en koncentration af totaljern på 7 mg Fe/l, heraf var 6,3 mg/l på opløst form (ferrojern). Der er desuden et højt indhold af nikkel (0,2 mg/l). Vandføringen var lav på prøvetagningstidspunktet. Prøver taget 4.9.2023 viste 0,33 mg opløst Fe/l og en prøve fra 7.11.2023 viste 1,3 mg opløst Fe/l. I de første vandplaner (2009-2015, bilag 7) er der angivet en række vejledende kravværdier for vandløb. Her angives en koncentration på 0,2 mg/l af opløst jern som grænse for en god økologisk tilstand. Herudover er der fra miljøcentre Ribe og Ringkøbing (2008) oplyst, at i vandløb med krav om godt faunapotentiale/økologisk tilstand kræves en vinterkoncentration af opløst jern på højst 0,5 mg/l.”* kilde: Miljøkonsekvensvurdering Del3 side 187.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at Risebækken i perioder er mere præget af okker, end andre. Risebæk er et vandløb, hvor vandstanden og afstrømningen skifter efter sæson. I sommerhalvåret tørrer vandløbet helt eller delvist ud, hvilket medfører ændrede forhold for iltning af vandet. Der vil derfor ses en forskel i vandm linger, der måler for opløst jern.

I sommerperioden med lavere vandstrømning og mindre iltforhold, er jernet opløst. Ved iltning og højere vandstrømning ved regnevej og i vinterperiode, bundfældes jernet og niveauet af opløst jern, vil derfor falde.

Mængden af udfældet okker opleves mindre markant tættere på kysten. En af årsagerne til dette, kan være, at vandet er iltet tilstrækkeligt undervejs, at størstedelen af okker allerede er udfældet opstrøms.

Opløst jern kan ikke ses, og vil derfor ikke kunne karakteriseres ved orange bundfældning.

5. Ved etableringen af en rørledning fra brønd 1 til 2 og 3 – hvordan håndteres en potentiel ny okkerudledning?

I miljøkonsekvensrapportens del 3, side 191, er det beskrevet, at ” *I tilfælde af at entreprenøren eller bygherren observerer, at der bliver opgravet skiferholdig jord, hvorfra der kan udvaskes okker, deponeres jorden som en del af terrænreguleringen og dækkes med membran og senere ren jord. Forurenet drænvand fra depotet opsamles og renses, inden det ledes ud på en nærliggende mark til nedsivning efter aftale med lodsejer.*”

6. Hvordan håndterer Bornholms Regionskommune okker i udgravningen og etableringen af bygningerne til EnergiØ?

Selve anlægsfasen af bygningerne ved EnergiØ Bornholm, behandles ikke efter vandløbsloven. Det kan dog pointeres, at der er en detailplan for håndtering af okker for anlægsfasen.

7. Bliver udledt okker opsamlet inden potentiel udledning til Risebæk?

Ved udgravningen af det nye vandløbstracé for Risebækken i projektområdet, hæves vandløbsbunden med mindst 0,5 meter i forhold til nuværende skikkelse. I §25 tilladelsen, side 96, er det beskrevet, at ”*et mere terrænnært vandløb, forventes at reducere udledningen af okker, da iltning af lag med pyrit mindskes*”.

Ligeledes vil ophør af dræning i projektområdet en faktor i reduktionen af okker og andre stoffer, som kan påvirke vandløbet negativt.

Se yderligere svar på spørgsmål 5.